

## SARS YI THOLA KU TLULA 700 WA VATIRHI VO BASISA LAVA KHALE A VA TIRHELA KHAMPHANI YA PHURAYIVHETE

**16 Ndzhati 2020, Pretoria** – Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi tekile goza ro ka ri nga tolovelekangi ro thola ku tlula 700 wa vatirhi vo basisa, lava khale a va thoriwile eka kondiraka leyi nyikiweke ntirho tanihi vatirhi va nkarhi hinkwawo.

SARS eka malembe lama nga hundza yi thorile kondiraka ya vukorhokeri byo basisa tihofisi ta yona, kambe hi mhaka ya leswaku tikondiraka a ti helela hi nkarhi lembe rin'wana na rin'wana, nhlango wu simekile phurojeke yo teka vatirhi vo basisa eka nkarhi hinkwawo. Pfhumba ri ta vona vatirhi va 769 va nghena eka tirhenke ta vatirhi va SARS ku sukela hi ti 31 Nhlangua 2020.

Eku hlamuseleni ka xiboho lexi, lexi solaka endlelo ro ka ri ra ntiyiso ro kuma vukorhokeri "lebyi nga ri ki bya nkoka" ehandle, Khomixinara Kieswetter a hlamusela: "Loko mikarhi yin'wana swi endla mongo wa bindzu ku kuma vukorhokeri byin'wana endzeni, ku fana na mbhasiso na vurindzi bya switirhisiwa, a hi mikarhi hinkwayo ku nga ringanyeto wa nkoka eka vatirhi hi voxé. Loko hi xopaxopa mpfuxeto wa vukorhokeri lebyi, hi vonile leswaku swilaveko swa hina leswi hungutekeke eka ndhawu ya hofisi swi ta hi fikisa eka vukorhokeri lebyi hungutekeke na nhlayo leyitsongo ya vanhu, naswona hi ku ya hi leswaku mubidi lonkulu u helela a thoriwile, swi nga tala ku va na nkucetelo wo biha eka nhlayo leyikulu ya vatirhi ku katsa na ku onha eka un'wana na un'wana loyi a khumbhekaka.

Hi tlhele hi lava ku tumbuluxa leswaku vatirhi lava va titwa va wela kun'wana, lava eka swikongomiso na swikongomelo hinkwaswo, kambe eka kondiraka ya vona ya ntholo wa ximfumo, va tirheleke SARS. Endlelo lerintshwa ri tisa ntiyisiso wa ntirho na xindzhati lexikulu eka vanhu lava khumbhekeke. Eka nkambisiso wa xiboho, hi tlhele hi vona leswaku vatirhi vo hlava vo basisa a va nga ringelangi kahle mbhumambhumelo, naswona va na nkoto, loko ku ve va ta hluvukisiwa, ku ya emahlweni no tekiwa eka ku ya emahlweni na ntirho eka SARS, kambe va tlhela va tlhela va tholeka ehandle ka SARS. Etikweni leri nga na mipimo ya le henhla swinene ya vupfumalantirho, a hi nga ehleketi hi xiboho lexi a xi ta va xi vurile leswaku kwalomuya ko tlula 300 wa vanhu va nghena tirhenke ta lava kalaka mitirho. Ndzi tsakile swinene leswaku hi kota ku antswisa mbono wa vanhu lava nga khumbheka handle ka hakelo yo engetelela eka SARS."

Vatirhi lava boxeraweke ku ya emahlweni ka ntirho va ta nyikiwa vuswikoti eka swiphemu swin'wana swa SARS no nghenisiwa eka swivandla swa mitirho loko swi va kona eka nhlango, laha va nga ti hluvukisaka ku ya emahlweni mayelana na phurofexini.

Leswi mipimo ya vupfumalantirho laha tikweni yi nga ehenhla swinene, SARS ya tinyungubyisa ku va yi endla ku hambana eka vutomi bya vaakitiko va Afrika-Dzonga, lava tanihi vatirhi va nkarhi hinkwawo va nga ta tlhela va amukela mimbuyelo yo fana na vuxirho bya Nkwama wa Phenxini ya Vatirhi va Mfumo (GEPF), mpfuneto wa swa vutshunguri na ndzindzakhombo ya vutomi tanihi xiphemu xa ntsengo hinkwawo wa phakeji ya vona.

SARS yi le ku tirhaneni na endlelo ro fana eka vukorhokeri bya sirheleri bya hina eka nyimpi leyi ya ka emahlweni ku hunguta vupfumalantirho etikweni ra hina.